

TDT4109 Informasjonsteknologi grunnkurs:
Tema: Betingelser og logiske uttrykk
(Utgave 3: Kap. 3)

Børge Haugset - IDI/NTNU

1 desember vil nesten 100% få full pott på å besvare en eksamensoppgave slik:

- **def** calculateScores(homeGoals, awayGoals):

 if homeGoals > awayGoals:
 print('Hjemmeseier')
 elif homeGoals < awayGoals:
 print('Borteseier')
 else:
 print('Uavgjort')

```
>>> calculateScores(2,3)
```

Læringsmål og pensum

- Mål

- Lære å bruke og forstå if-setninger
- Lære å bruke og forstå sammenlikning av strenger
- Lære å bruke og forstå nestede beslutningsstrukturer
- Lære å bruke og forstå logiske operatorer
- Lære å bruke og forstå boolske variabler

- Pensum

- Starting out with Python: Chapter 3

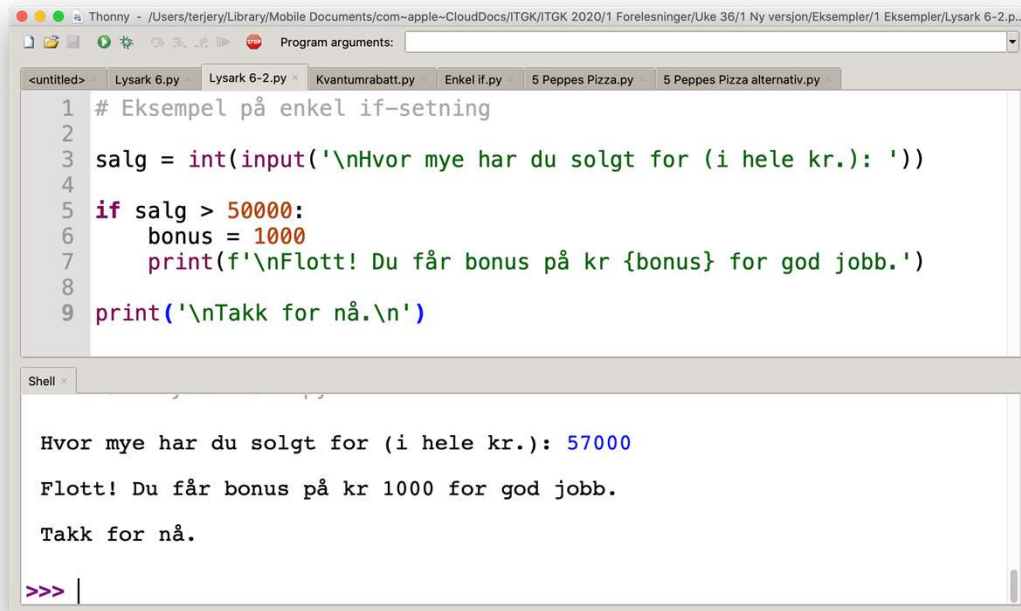
Decision Structures and Boolean Logic

If-setningen

Kap. 3.1

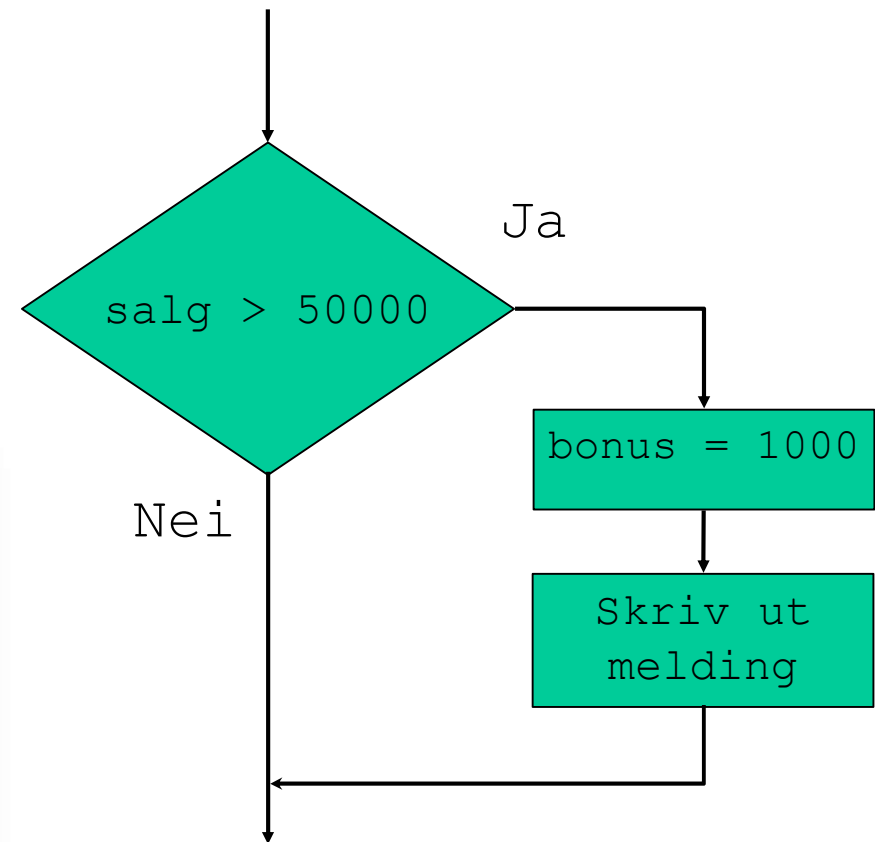
- Velger hva som utføres avhengig av verdier på variabler (kontrollstruktur).
- If-setning brukes til å utføre en kodeblokk hvis noen betingelser er sanne.
- Kode:

```
if betingelse:  
    uttrykk  
    uttrykk  
    etc.
```



```
<untitled> Lysark 6.py Lysark 6-2.py Kvantumrabatt.py Enkel if.py 5 Peppes Pizza.py 5 Peppes Pizza alternativ.py  
1 # Eksempel på enkel if-setning  
2  
3 salg = int(input('\nHvor mye har du solgt for (i hele kr.): '))  
4  
5 if salg > 50000:  
6     bonus = 1000  
7     print(f'\nFlott! Du får bonus på kr {bonus} for god jobb.')  
8  
9 print('\nTakk for nå.\n')  
  
Shell  
Hvor mye har du solgt for (i hele kr.): 57000  
Flott! Du får bonus på kr 1000 for god jobb.  
Takk for nå.  
>>> |
```

Flytskjema

Hva kan man teste på?

- Python har spesielle *relasjonsoperatorer* for å sammenligne uttrykk
- Mest mulig lik tegnene vi kjenner fra matematikken

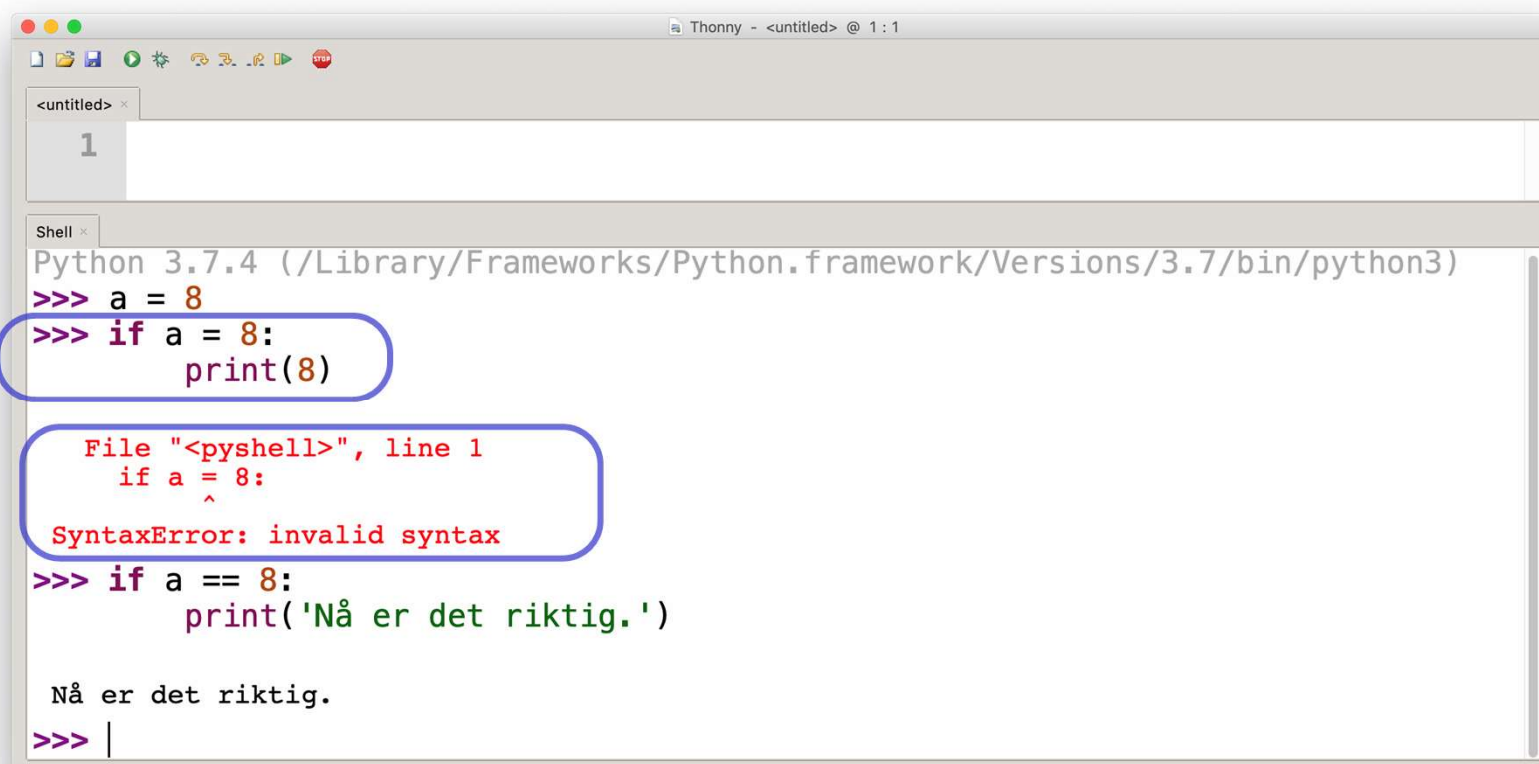
Matematikk	Python	Forklaring
<	<	Mindre enn
>	>	Større enn
≤	<=	Mindre eller lik
≥	>=	Større eller lik
=	==	Er lik
≠	!=	Er ulik

NB !

Betingelse	Verdi
4 < 3	False
4 == 4	True
3 != 3	False
3 >= 3	True

OBS! Forskjell på *tilordning* og *sammenligning*

- Det er lett å blande sammen tilordning og evaluering av logiske uttrykk:
- Dette er tilordning: **a=5**
 - *Tilordner* variabelen *a* verdien 5 (lagrer tallet 5 i variabelen *a*)
- Dette er evaluering: **a==5**
 - *Tester* om variabelen *a* har verdien 5
- Python vil si ifra hvis du prøver å gjøre en tilordning når du skal teste en om en variabel har en verdi


```
Thonny - <untitled> @ 1:1

<untitled> x
1

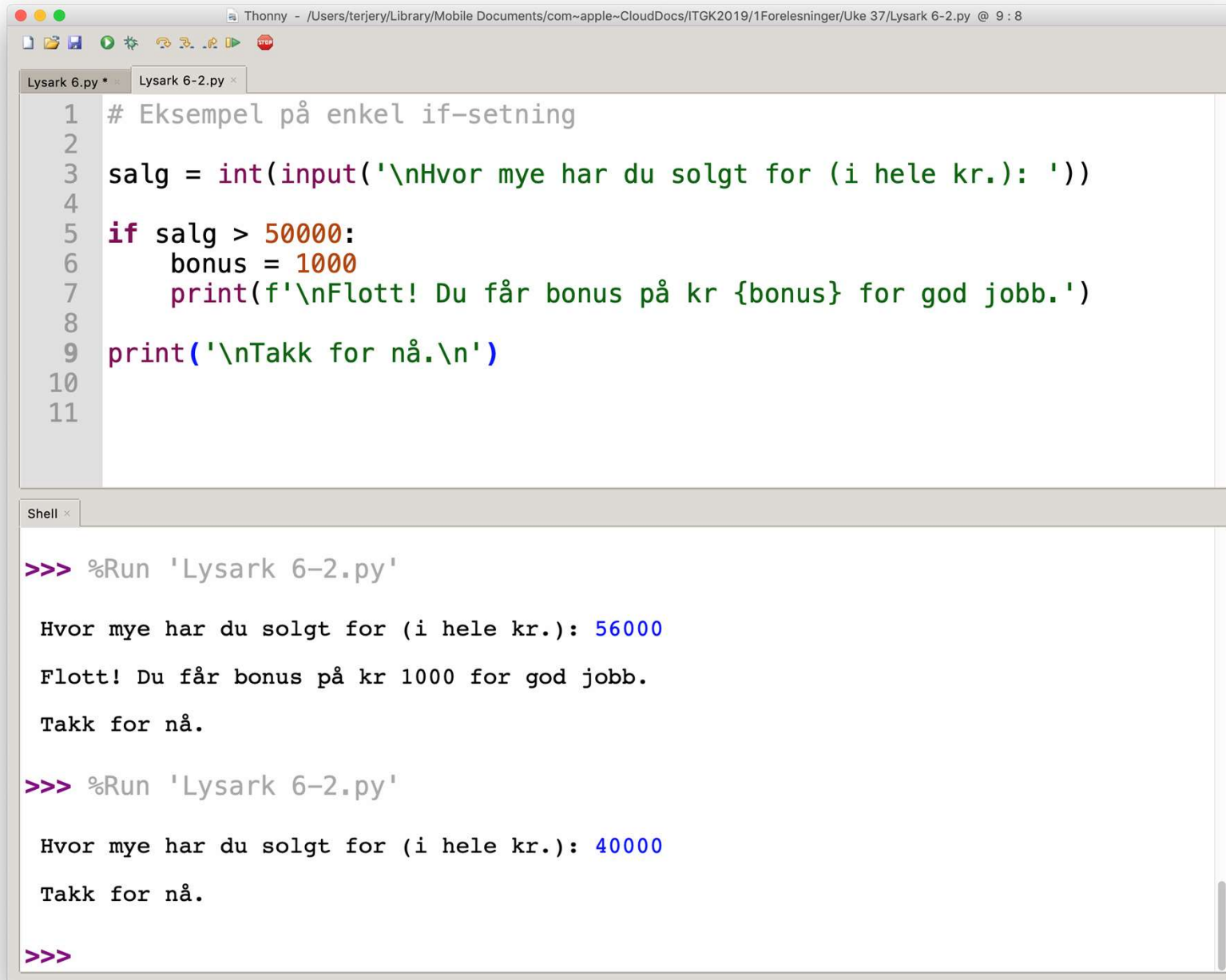
Shell x
Python 3.7.4 (/Library/Frameworks/Python.framework/Versions/3.7/bin/python3)
>>> a = 8
>>> if a = 8:
>>>     print(8)

File "<pyshell>", line 1
    if a = 8:
        ^
SyntaxError: invalid syntax

>>> if a == 8:
>>>     print('Nå er det riktig.')

Nå er det riktig.
>>> |
```

Vi kan formulere koden på mange måter

The screenshot shows the Thonny Python IDE interface. The top window displays a Python script named 'Lysark 6-2.py' with the following code:

```
1 # Eksempel på enkel if-setning
2
3 salg = int(input('\nHvor mye har du solgt for (i hele kr.): '))
4
5 if salg > 50000:
6     bonus = 1000
7     print(f'\nFlott! Du får bonus på kr {bonus} for god jobb.')
8
9 print('\nTakk for nå.\n')
10
11
```

The bottom window, titled 'Shell', shows the execution of the script twice. The first run shows the user inputting 56000, which triggers the bonus calculation and the corresponding output message. The second run shows the user inputting 40000, which does not trigger the bonus calculation.

```
>>> %Run 'Lysark 6-2.py'

Hvor mye har du solgt for (i hele kr.): 56000
Flott! Du får bonus på kr 1000 for god jobb.
Takk for nå.

>>> %Run 'Lysark 6-2.py'

Hvor mye har du solgt for (i hele kr.): 40000
Takk for nå.

>>>
```

Vi kan formulere koden på mange måter

```

Thonny - /Users/terjery/Library/Mobile Documents/com~apple~CloudDocs/ITGK2019/1Forelesninger/Uke 37/Lysark 6-2.py @ 9 : 8
Lysark 6.py * Lysark 6-2.py
1 # Eksempel på enkel if-setning
2
3 salg = int(input('\nHvor mye har du solgt for (i hele kr.): '))
4
5 if salg > 50000:
6     bonus = 1000
7     print(f'\nFlott! Du får bonus på kr {bonus} for god jobb.')
8
9 print('\nTakk for nå.\n')
10
11
Shell
>>> %Run 'Lysark 6-2.py'
Hvor mye har du solgt for (i hele kr.): 56000
Flott! Du får bonus på kr 1000 for god jobb.
Takk for nå.
>>> %Run 'Lysark 6-2.py'
Hvor mye har du solgt for (i hele kr.): 40000
Takk for nå.
>>>

```

```

Thonny - /Users/terjery/Library/Mobile Documents/com~apple~CloudDocs/ITGK 2020/1 Forelesninger/Uke 37/1 Ny versjon/1 Eksempler/Lysark 6.py @ 16 : 35
<untitled> * Enkel if.py * Lysark 6.py * Lysark 6-2.py
1 # Eksempel på enkel if-setning
2
3 # Brukeren skriver inn beløp fra tastaturet. Det lagres som et
4 # tall i variabelen salg
5 salg = int(input('\nHvor mye har du solgt for (i hele kr.): '))
6
7 # Legger teksten som skal skrives ut i en variabel
8 tekst = '\n\nDu må selge for over 50 000 kr. for å få bonus.'
9
10 if salg > 50000:
11     bonus = 1000
12     # Endrer teksten som skal skrives ut
13     tekst = f'\nFlott! Du får bonus på kr {bonus} for god jobb.'
14
15 # Skriver ut innholdet i tekst-variabelen og en sluttmelding
16 print(f'{tekst} \nTakk for nå.\n')
Shell
>>> %Run 'Lysark 6.py'
Hvor mye har du solgt for (i hele kr.): 55000
Flott! Du får bonus på kr 1000 for god jobb.
Takk for nå.

```


Nøstede blokker

```
02eks.py - /Users/terjery/Library/Mobile Documents/com~apple~CloudDocs/ITGK 2016/...
def main():
    # Ett innrykk
    poeng1 = int(input("Poeng spiller 1: "))
    poeng2 = int(input("poeng spiller 2: "))
    if poeng1 > poeng2:
        # To innrykk
        print("Spiller 1 vinner!!!!")

#Kall main funksjonen
main()

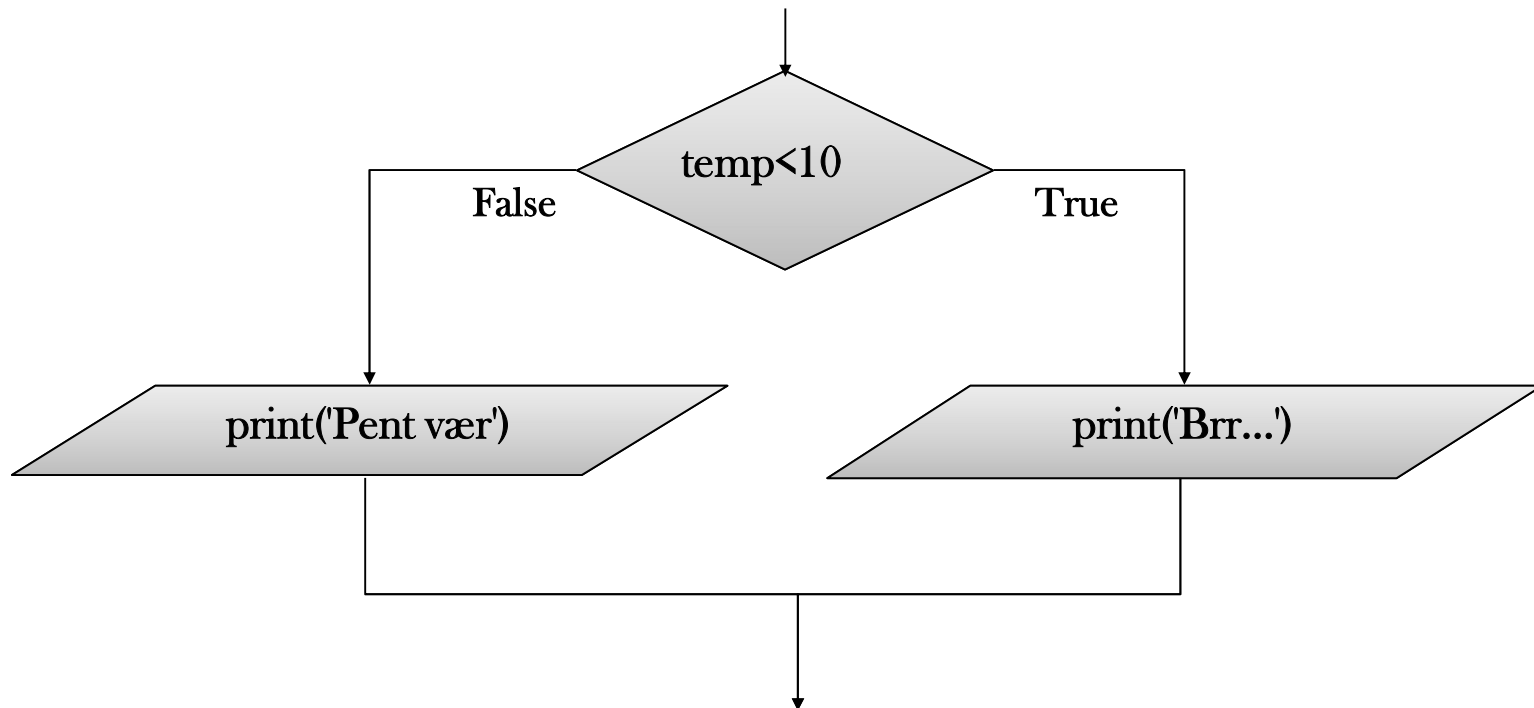
Ln: 6 Col: 8
```

```
Python 3.5.1 Shell
RESTART: /Users/terjery/Library/Mobile Documents/
com~apple~CloudDocs/ITGK 2016/Python/PDF/02eks.py
Poeng spiller 1: 34
poeng spiller 2: 23
Spiller 1 vinner!!!!
>>>

Ln: 39 Col: 15
```

if-else flytskjema

- Et if-else uttrykk vil kjøre en blokk av kode hvis betingelsen er sann (True) og en annen blokk av kode hvis betingelsen er usann (False).
- if-else uttrykk skal brukes i koden der det er to mulige alternativer av kode som skal utføres.

if-else uttrykk

Kapittel 3.2

```

1 # Eksempel på enkel if-else setning
2
3 salg = int(input('\nHvor mye har du solgt for (i hele kr.): '))
4
5 if salg > 50000:
6     bonus = 1000
7     print(f'\nFlott! Du får bonus på kr {bonus} for god jobb.')
8 else:
9     print('\nDu må selge for over 50 000 kr. for å få bonus.')
10
11 print('\nTakk for nå.\n')
  
```

Shell

```

>>> %Run 'Lysark 8.py'

Hvor mye har du solgt for (i hele kr.): 46000

Du må selge for over 50 000 kr. for å få bonus.

Takk for nå.

>>> %Run 'Lysark 8.py'

Hvor mye har du solgt for (i hele kr.): 56000

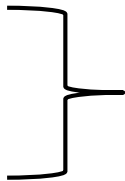
Flott! Du får bonus på kr 1000 for god jobb.

Takk for nå.

>>>
  
```

if betingelse:

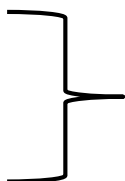
kode
kode
etc.

Denne kodeblokka blir
utført hvis betingelsen er
True

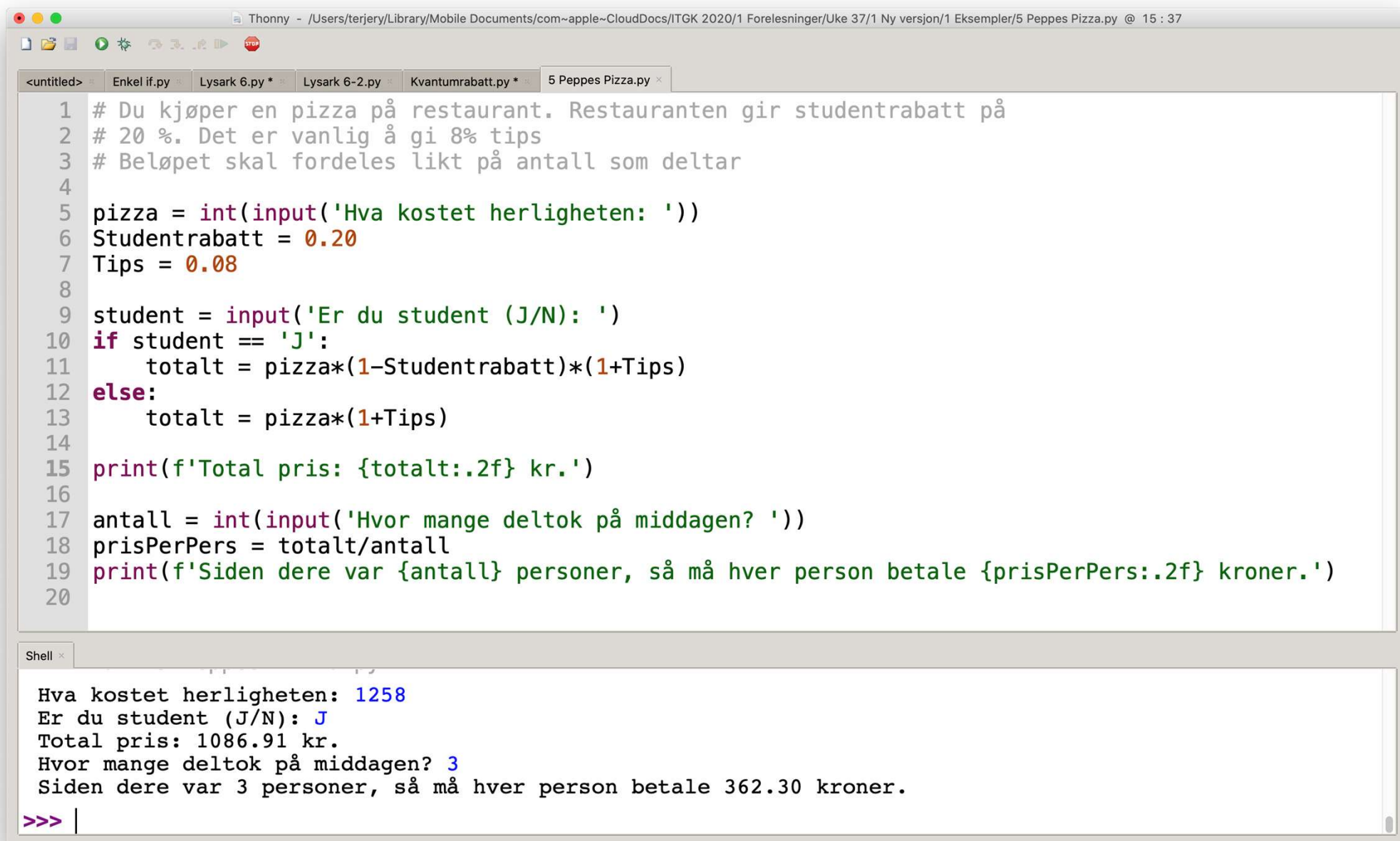
else:

kode
kode
etc.

Denne kodeblokka blir
utført hvis betingelsen er
False

if-else kodeeksempel


```
Thonny - /Users/terjery/Library/Mobile Documents/com~apple~CloudDocs/ITGK 2020/1 Forelesninger/Uke 37/1 Ny versjon/1 Eksempler/5 Peppes Pizza.py @ 15 : 37

<untitled> Enkel if.py Lysark 6.py * Lysark 6-2.py Kvantumrabatt.py * 5 Peppes Pizza.py x

1 # Du kjøper en pizza på restaurant. Restauranten gir studentrabatt på
2 # 20 %. Det er vanlig å gi 8% tips
3 # Beløpet skal fordeles likt på antall som deltar
4
5 pizza = int(input('Hva kostet herligheten: '))
6 Studentrabatt = 0.20
7 Tips = 0.08
8
9 student = input('Er du student (J/N): ')
10 if student == 'J':
11     totalt = pizza*(1-Studentrabatt)*(1+Tips)
12 else:
13     totalt = pizza*(1+Tips)
14
15 print(f'Total pris: {totalt:.2f} kr.')
16
17 antall = int(input('Hvor mange deltok på middagen? '))
18 prisPerPers = totalt/antall
19 print(f'Siden dere var {antall} personer, så må hver person betale {prisPerPers:.2f} kroner.')
20

Shell x

Hva kostet herligheten: 1258
Er du student (J/N): J
Total pris: 1086.91 kr.
Hvor mange deltok på middagen? 3
Siden dere var 3 personer, så må hver person betale 362.30 kroner.
>>> |
```


- Skriv koden til funksjonen sjekk_puls:
 - En input-parameter: pulsslag per min
 - Hvis puls er høyere eller lik 80:
 - Skriv til konsoll: Ro deg ned!
 - Hvis puls er lavere enn 80:
 - Skriv til konsoll: Bare slapp av

Oppgave: if else

- Skriv koden til funksjonen sjekk_puls:

- En input-parameter: pulsslag per min
- Hvis puls er høyere eller lik 80:
 - Skriv til konsoll: Ro deg ned!
- Hvis puls er lavere enn 80:
 - Skriv til konsoll: Bare slapp av

```
Thonny - /Users/terjery/Library/Mobile Documents/com~apple~CloudDocs/ITGK2019/1Forele...

Enkel if 3.py x puls.py x
1 puls = int(input('Hva er pulsen: '))
2 if puls > 80:
3     print('Ro deg ned!')
4 else:
5     if puls < 40:
6         print('Kontakt lege snarest.')
7     else:
8         print('Bare slapp av.')

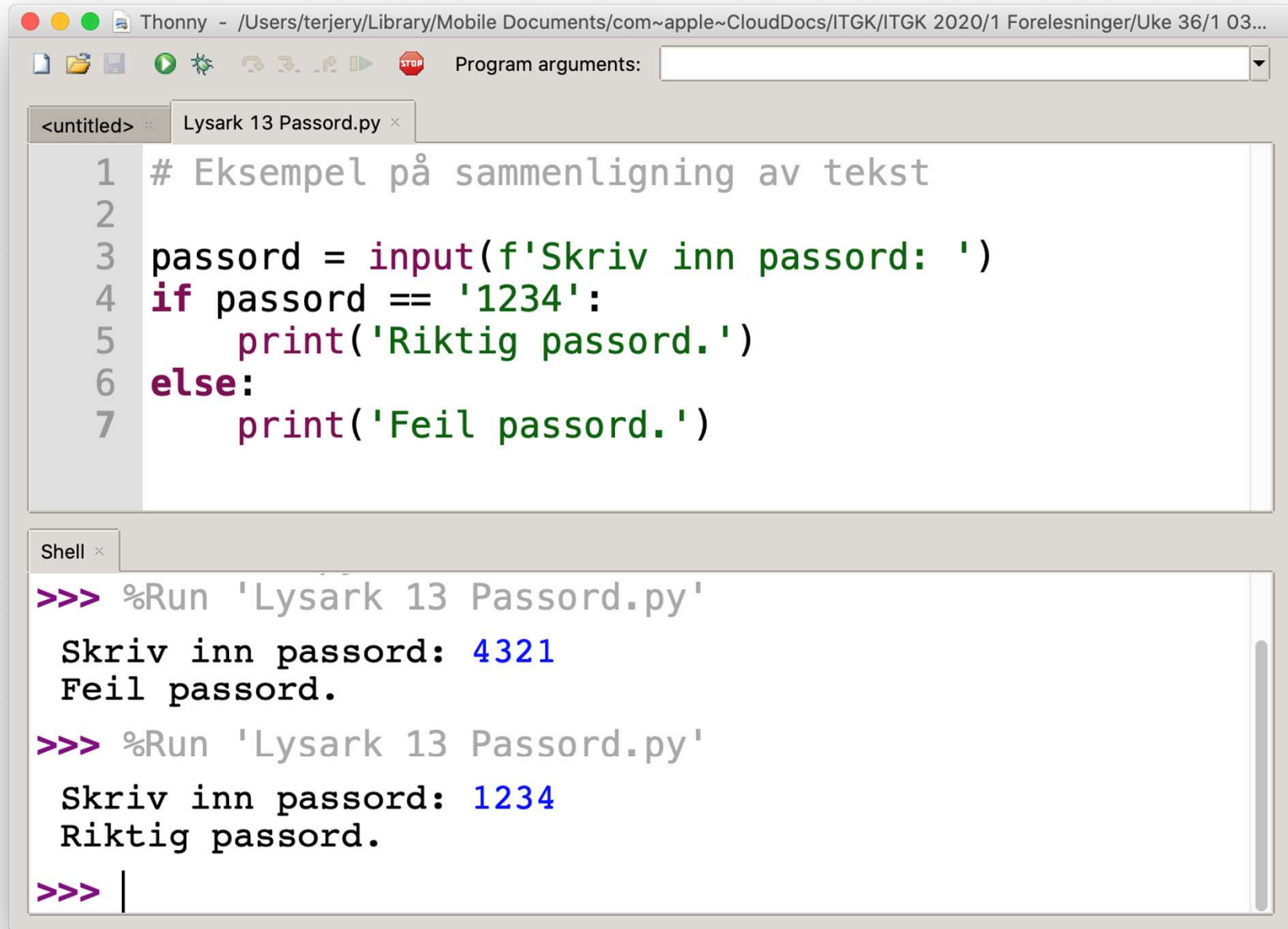
Shell x
Hvor mye har du solgt for (i hele kr.): 5500
Flott! Du får bonus for god jobb!
Takk for nå.

>>> %Run puls.py
Hva er pulsen: 36
Kontakt lege snarest.

>>> |
```


Sammenlikning av en variabel og en tekststreng

- Man kan sjekke om en variabel med tekststreng er lik en spesifisert tekst:

The screenshot shows a Thonny Python IDE window. The title bar indicates the file path: `/Users/terjery/Library/Mobile Documents/com~apple~CloudDocs/ITGK/ITGK 2020/1 Forelesninger/Uke 36/1 03...`. The editor has two tabs: `<untitled>` and `Lysark 13 Passord.py`. The code in `Lysark 13 Passord.py` is as follows:

```
1 # Eksempel på sammenlikning av tekst
2
3 passord = input(f'Skriv inn passord: ')
4 if passord == '1234':
5     print('Riktig passord.')
6 else:
7     print('Feil passord.')
```

Below the editor is a Shell window. It shows the execution of the script twice:

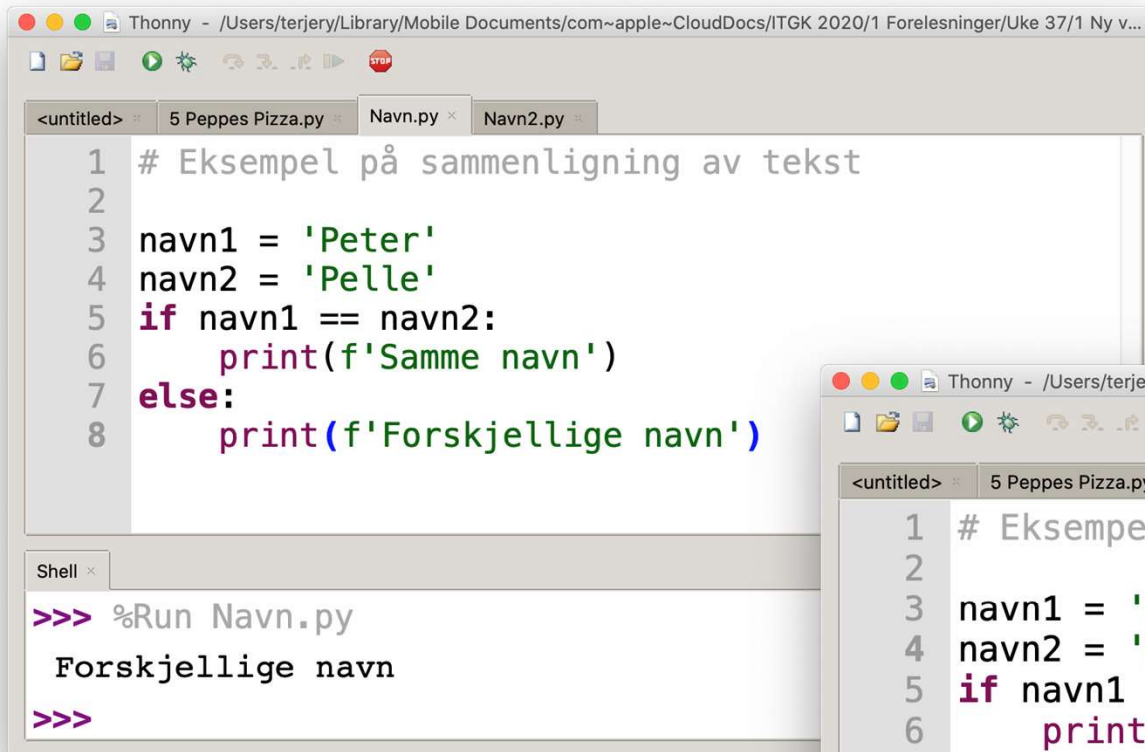
```
>>> %Run 'Lysark 13 Passord.py'
Skriv inn passord: 4321
Feil passord.

>>> %Run 'Lysark 13 Passord.py'
Skriv inn passord: 1234
Riktig passord.

>>> |
```

Sammenlikning av to variabler som inneholder strenger Kapittel 3.3

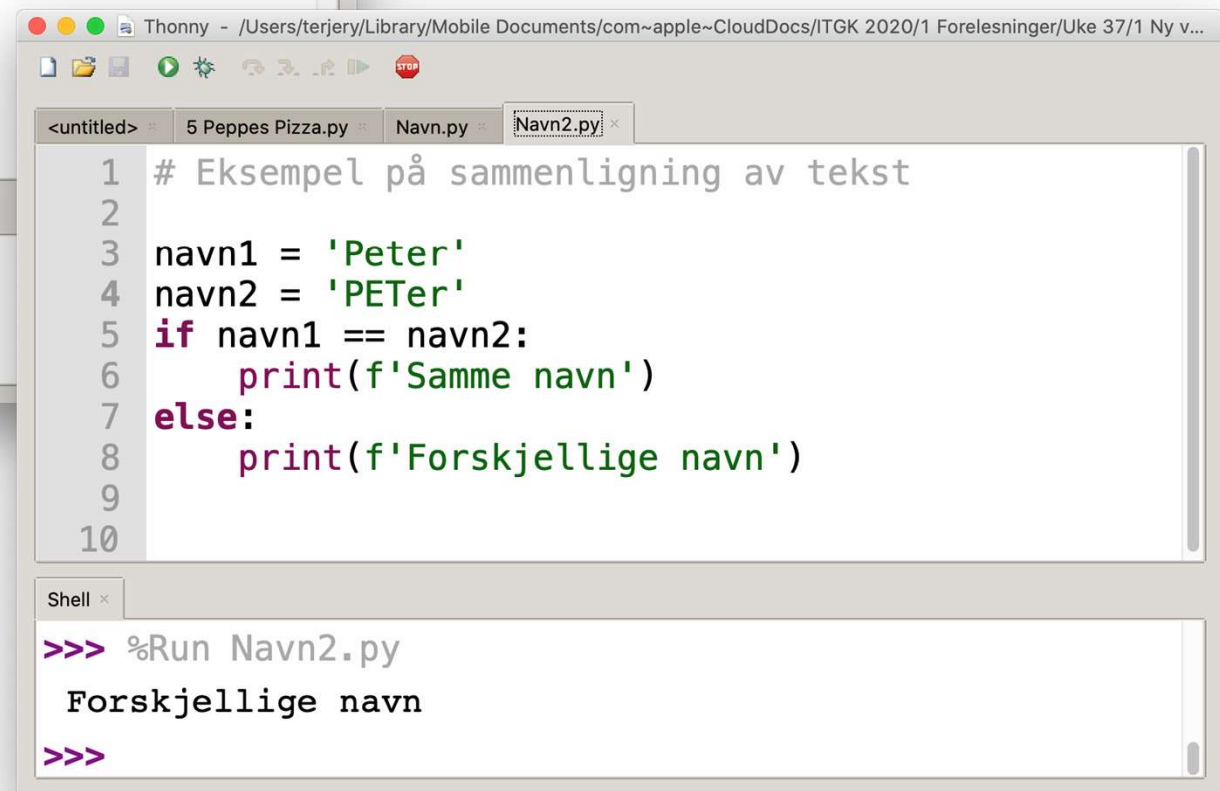
- Variabler som inneholder tekststrenger kan sammenlignes på lik linje med tall.
- Eksempel på å sjekke om to variabler er like:


```
<untitled> 5 Peppes Pizza.py Navn.py Navn2.py
1 # Eksempel på sammenlikning av tekst
2
3 navn1 = 'Peter'
4 navn2 = 'Pelle'
5 if navn1 == navn2:
6     print(f'Samme navn')
7 else:
8     print(f'Forskjellige navn')
```

```
Shell x
>>> %Run Navn.py
Forskjellige navn
>>>
```

case-sensitivt


```
<untitled> 5 Peppes Pizza.py Navn.py Navn2.py
1 # Eksempel på sammenlikning av tekst
2
3 navn1 = 'Peter'
4 navn2 = 'PETER'
5 if navn1 == navn2:
6     print(f'Samme navn')
7 else:
8     print(f'Forskjellige navn')
9
10
```

```
Shell x
>>> %Run Navn2.py
Forskjellige navn
>>>
```


Sjekke om en streng er større enn en annen streng

- I Python kan du også sjekke om en streng er større (eller mindre) enn en annen streng.
 - Dvs. at en tekststreng har tegn som er representert med mindre eller større verdier enn i den andre strengen.
 - Alle tegn i Python representerer en tallverdi

```
if 'A' < 'B':  
    print('Bokstaven A er mindre enn bokstaven B')  
    # Bokstaven A representeres med tallet 65 og B med 66
```

NB: Hvis du sammenligner store og små bokstaver må du være klar over at de små bokstavene har høyere tallverdi enn de store, slik at 'a' < 'B' vil gi **False**.

ASCII tabellen – tegn representert som tall

Kun de første 128 (7-bit: 2^7) er standard

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	NUL	SOH	STX	ETX	EOT	ENQ	ACK	BEL	BS	TAB
10	LF	VT	FF	CR	SO	SI	DLE	DC1	DC2	DC3
20	DC4	NAK	SYN	ETB	CAN	EM	SUB	ESC	FS	GS
30	RS	US	SPACE	!	"	#	\$	%	&	'
40	()	*	+	,	-	.	/	0	1
50	2	3	4	5	6	7	8	9	:	;
60	<	=	>	?	@	A	B	C	D	E
70	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
80	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y
90	Z	[\]	^	_	`	a	b	c
100	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
110	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w
120	x	y	z	{		}	~	DEL		

Med 8-bit (2^8) får vi 256 plasser (nummerert fra 0 til 255), men her er det ikke en

Løsning: UNICODE

Sammenlikning av to strenger

- Hva skjer her?
 - Sjekker bokstav for bokstav!

Hva sammenliknes?

M	a	r	y
77	97	114	121
↕	↕	↕	↕
M	a	r	k
77	97	114	107

```
navn1 = "Mary"
```

```
navn2 = "Mark"
```

```
if navn1 > navn2:
```

```
    print(navn1, 'er større enn', navn2)
```

```
else:
```

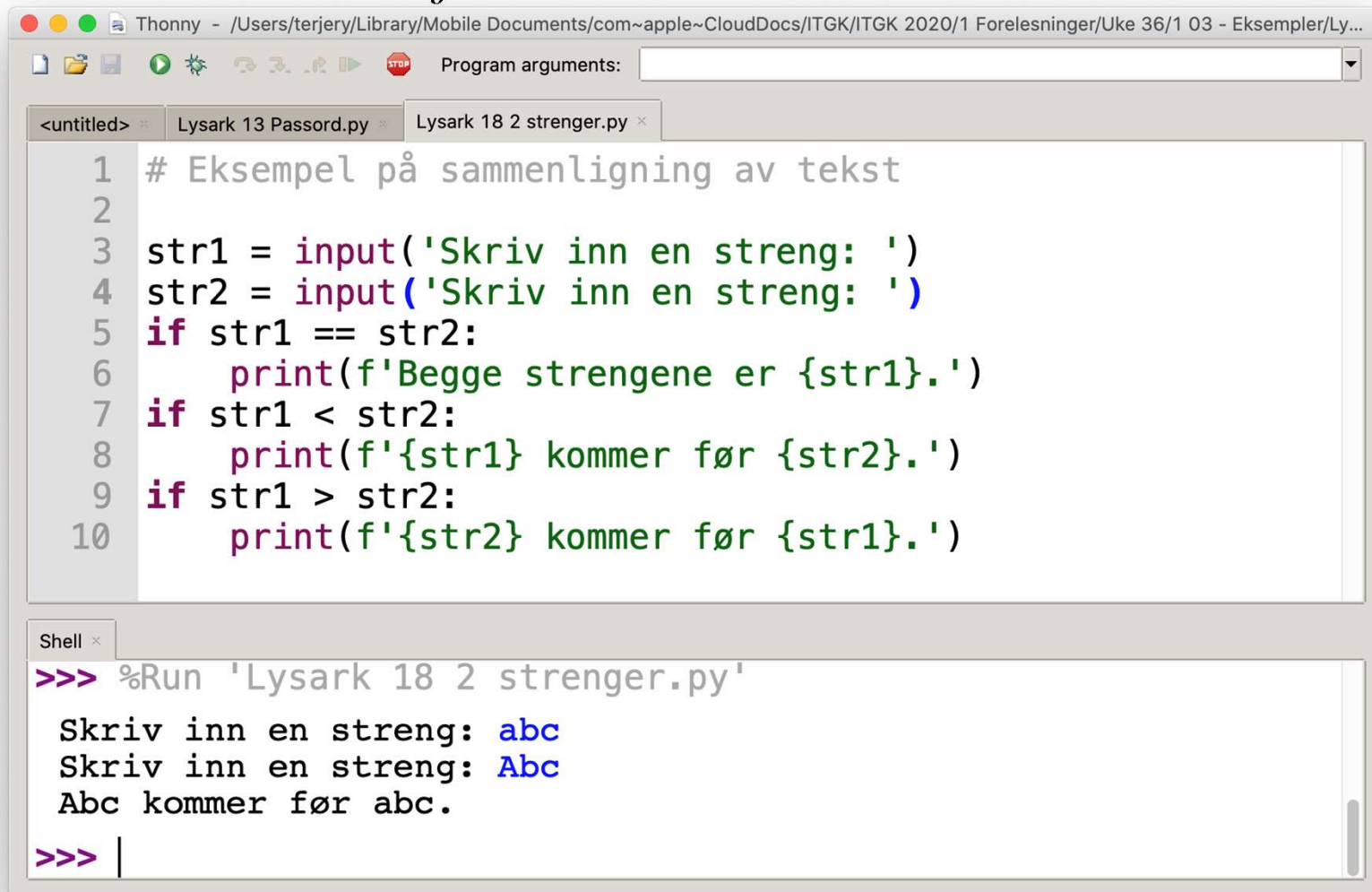
```
    print(navn1, 'er ikke større enn', navn2)
```

Eksempel: sjekk strenger

- Lag et program der bruker kan skrive inn to tekststrenger.
- Sjekk om strengene er like eller om en kommer før i alfabetet enn den andre og kommenter resultatet til skjerm.

Eksempel: sjekk strenger

- Skal lage et program hvor bruker kan skrive inn to tekststrenger og sjekker om strengene er like eller om en kommer før i alfabetet enn den andre og kommenterer resultatet til skjerm.

The screenshot shows the Thonny Python IDE interface. The main editor window displays a Python script named 'Lysark 18 2 strenger.py'. The script prompts the user to enter two strings and then compares them. The Shell window at the bottom shows the execution of the script, where the user has entered 'abc' and 'Abc', and the program outputs 'Abc kommer før abc.'.

```
1 # Eksempel på sammenligning av tekst
2
3 str1 = input('Skriv inn en streng: ')
4 str2 = input('Skriv inn en streng: ')
5 if str1 == str2:
6     print(f'Begge strengene er {str1}.')
7 if str1 < str2:
8     print(f'{str1} kommer før {str2}.')
9 if str1 > str2:
10    print(f'{str2} kommer før {str1}.')
```

Shell ×

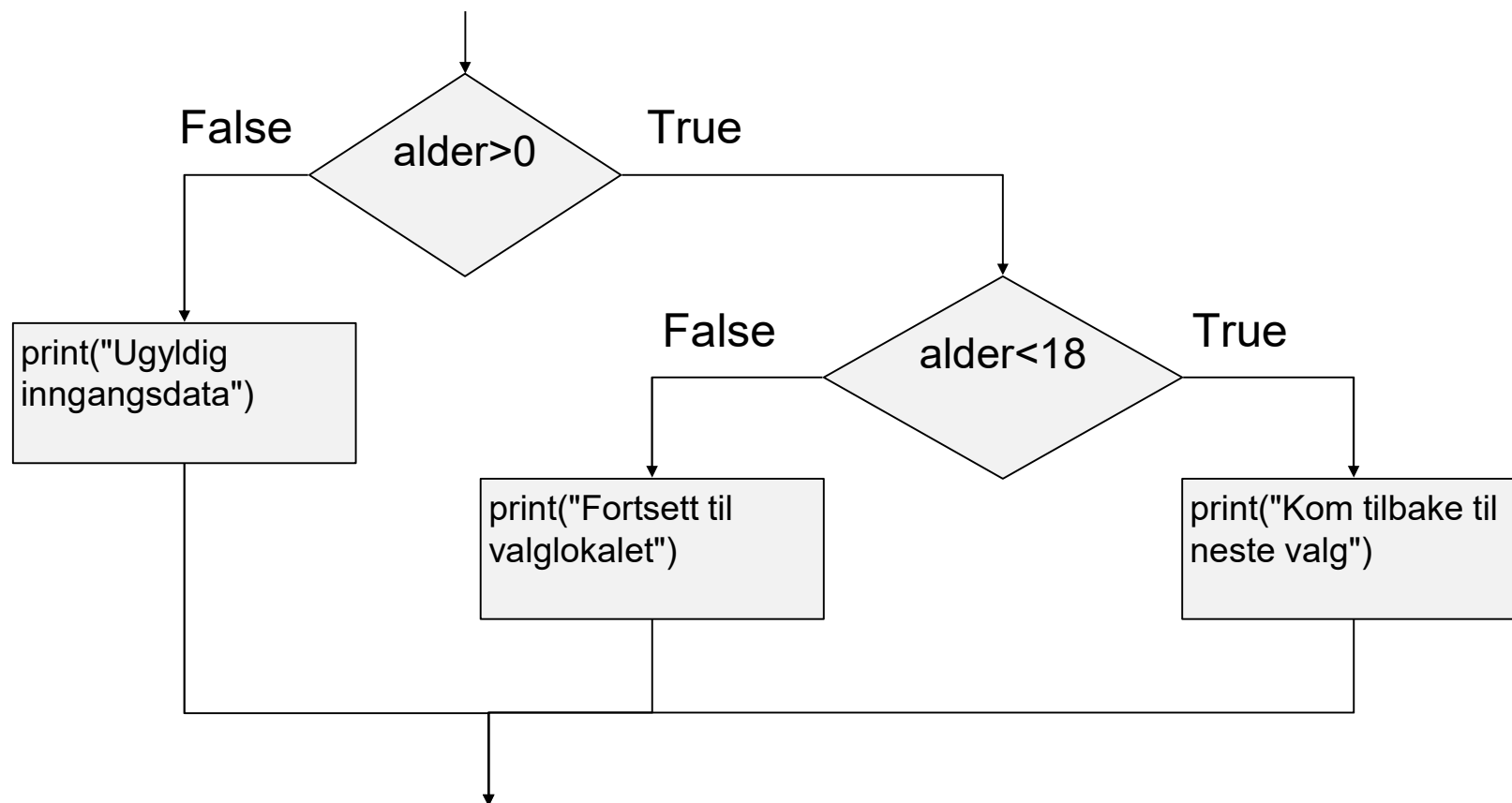
```
>>> %Run 'Lysark 18 2 strenger.py'
Skriv inn en streng: abc
Skriv inn en streng: Abc
Abc kommer før abc.
>>> |
```

Ser noen noe som kan forbedres med løsningen?

Nøstede betingelser og if-elif-else

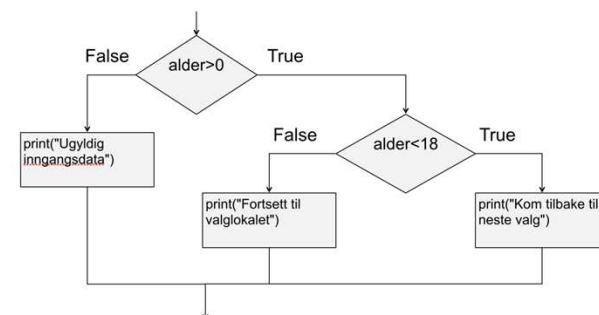
- Kapittel 3.4

- Vi kan skrive flere if-setninger inne i hverandre (nøsting)

Nøsting av if-setninger

- Man bruker *innrykk* for å si at de indre setningene hører til if-setningen. En if-setning avsluttes ved å fjerne innrykk.
- Kan ha flere nivåer med if-setninger inne i hverandre.

Thonny - /Users/terjery/Library/Mobile Documents/com~apple~CloudDocs/ITGK2019/1Forelesninger/Uke 37/Lysark 20.py @ 7 : 72

```

Lysark 6.py *  Lysark 6-2.py  Lysark 8.py  Lysark 9.py  Lysark 12.py  Lysark 13.py  Lysark 18.py  Lysark 20.py * x
1  alder = int(input('Hvor gammel er du: '))
2  if alder < 0:
3      print('Ugyldig inngangsdata.')
4  else:
5      if alder < 18:
6          print('Kom tilbake til neste valg.')
7      else:
8          print('Fortsett til valglokalet.')
9
# Legg merke til innrykk!

Shell x
>>> %Run 'Lysark 20.py'
Hvor gammel er du: 23
Fortsett til valglokalet.

>>> %Run 'Lysark 20.py'
Hvor gammel er du: 12
Kom tilbake til neste valg.

>>>
  
```


Forbedring av tidligere eksempel

```
Thonny - /Users/terjery/Library/Mobile Documents/com~apple~CloudDocs/ITGK2019/1Forelesninger/Uke 37/Lysark 18.py @ 10 : 36

Lysark 6.py * Lysark 6-2.py Lysark 8.py Lysark 9.py Lysark 12.py Lysark 13.py Lysark 18.py x

1 # Eksempel på sammenligning av tekst
2
3 str1 = input('Skriv inn en streng: ')
4 str2 = input('Skriv inn enda en streng: ')
5 if str1 == str2:                # Kolon!
6     print(f'Begge strengene er {str1}')
7 if str1 < str2:
8     print(f'{str1} kommer før {str2}')
9 if str2 < str1:
10    print(f'{str2} kommer før {str1}')
11

Shell x
>>> %Run 'Lysark 18.py'
Skriv inn en streng: Peter
Skriv inn enda en streng: Pelle
Pelle kommer før Peter
>>> |
```

Her gjøres alle sammenligningene, selv om den første if-setningen gir True.

```
Thonny - /Users/terjery/Library/Mobile Documents/com~apple~CloudDocs/ITGK2019/1Forelesninger/Uke 37/Lysark 21.py @ 12 : 47

Lysark 6.py * Lysark 6-2.py Lysark 8.py Lysark 9.py Lysark 12.py Lysark 13.py Lysark 18.py Lysark 20.py * Lysark 21.py x

1 # Eksempel på sammenligning av tekst
2
3 str1 = input('Skriv inn en streng: ')
4 str2 = input('Skriv inn enda en streng: ')
5 if str1 == str2:                # Kolon!
6     print(f'Begge strengene er {str1}')
7 else:
8     if str1 < str2:
9         print(f'{str1} kommer før {str2}')
10    else:
11        if str2 < str1:
12            print(f'{str2} kommer før {str1}')
13

Shell x
>>> %Run 'Lysark 21.py'
Skriv inn en streng: Petter
Skriv inn enda en streng: Pelle
Pelle kommer før Petter
>>> |
```

Enda en forbedring

```

Thonny - /Users/terjery/Library/Mobile Documents/com~apple~CloudDocs/ITGK2019/1Forelesninger/Uke 37/Lysark 21.py @ 12 : 47

Lysark 6.py *  Lysark 6-2.py  Lysark 8.py  Lysark 9.py  Lysark 12.py  Lysark 13.py  Lysark 18.py  Lysark 20.py *  Lysark 21.py x

1  # Eksempel på sammenligning av tekst
2
3  str1 = input('Skriv inn en streng: ')
4  str2 = input('Skriv inn enda en streng: ')
5  if str1 == str2:                                # Kolon!
6      print(f'Begge strengene er {str1}')
```

```

Shell x
>>> %Run 'Lysark 21.py'
Skriv inn en streng: Petter
Skriv inn enda en streng: Pelle
Pelle kommer før Petter
>>> |
```

```

Thonny - /Users/terjery/Library/Mobile Documents/com~apple~CloudDocs/ITGK2019/1Forelesninger/Uke 37/Lysark 21.py @ 12 : 13

Billettpriser-a.py  Lysark 21.py x

1  # Eksempel på sammenligning av tekst
2
3  str1 = input('Skriv inn en streng: ')
4  str2 = input('Skriv inn enda en streng: ')
5  if str1 == str2:                                # Kolon!
6      print(f'Begge strengene er {str1}')
```

```

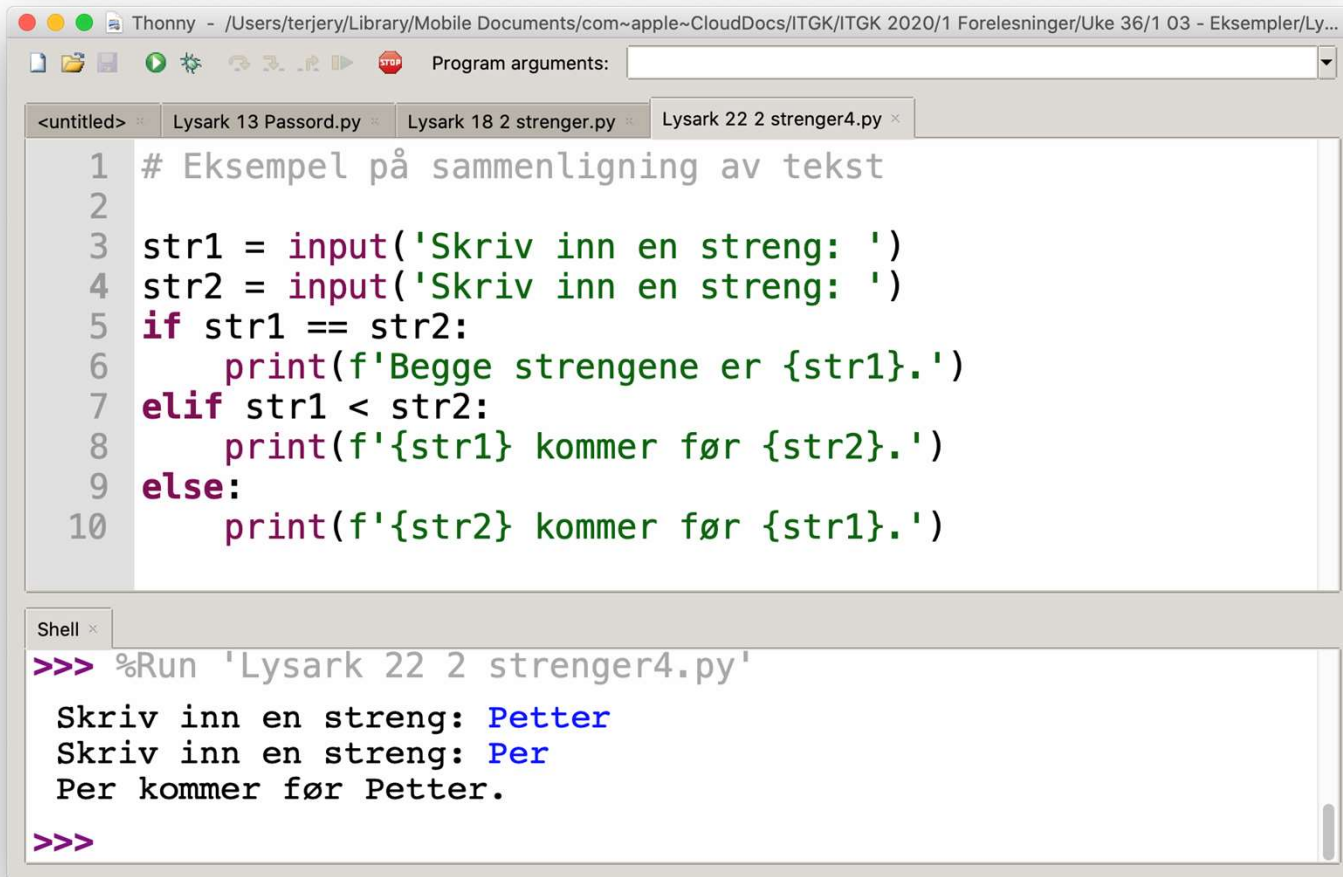
Shell x
Python 3.7.4 (/Library/Frameworks/Python.framework/Versions/3.7/bin/python3)
>>> %cd '/Users/terjery/Library/Mobile Documents/com~apple~CloudDocs/ITGK2019/1Forelesninger/Uke 37'
>>> %Run 'Lysark 21.py'
Skriv inn en streng: Pelle
Skriv inn enda en streng: pelle
Pelle kommer før pelle
```

Siste if er unødvendig.

Hvis programmet kommer inn her vet vi allerede at $str2 < str1$

Bruk av if-elif-else

- Nøsting av setninger kan fort bli uoversiktlig
- Python har derfor `elif` for bedre lesbarhet.
 - `elif` er en forkortelse for **else if** (hvis ikke det ovenfor slår til, så....)

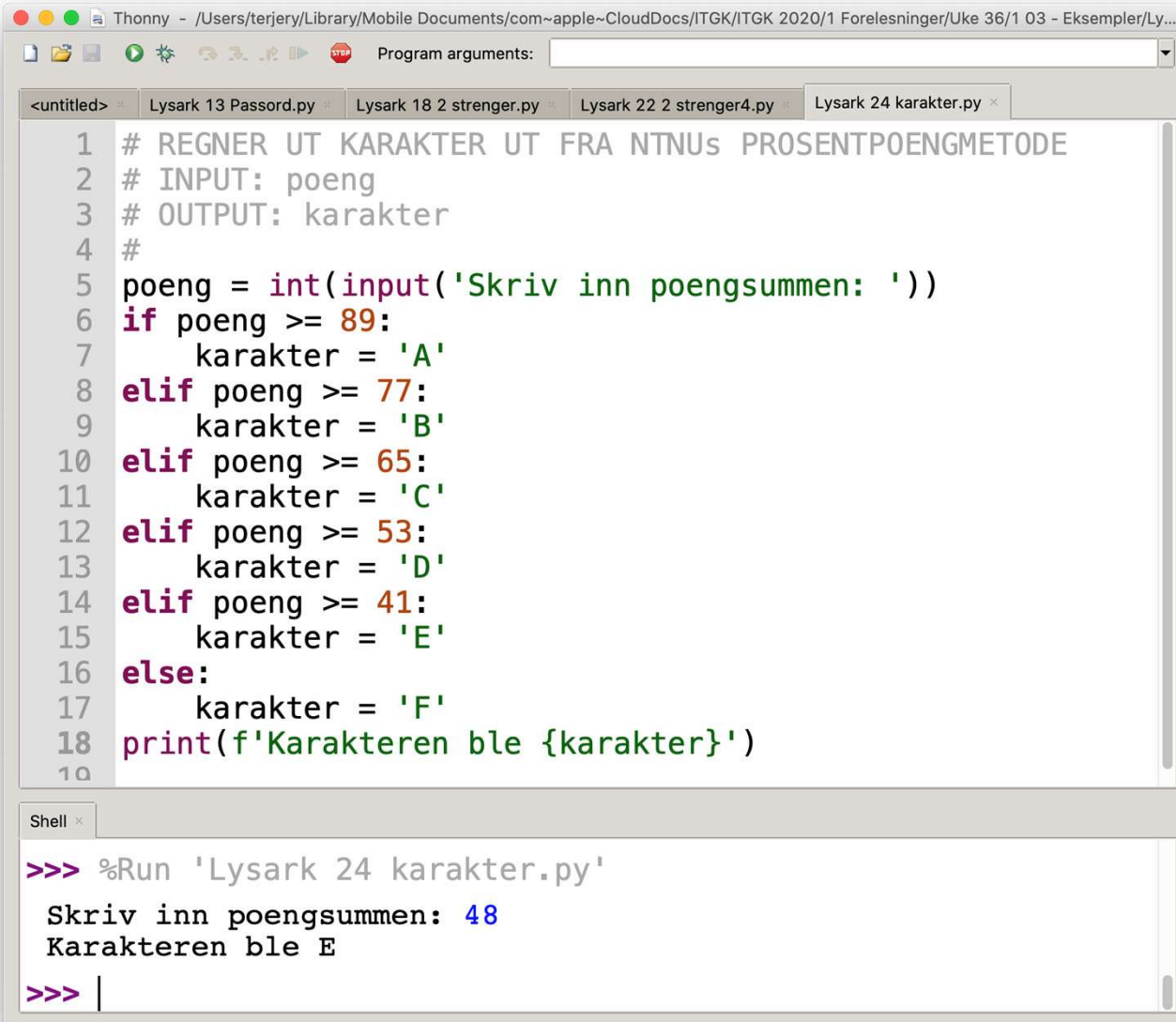
```
Thonny - /Users/terjery/Library/Mobile Documents/com~apple~CloudDocs/ITGK/ITGK 2020/1 Forelesninger/Uke 36/1 03 - Eksempler/Ly...
Program arguments:
<untitled> Lysark 13 Passord.py Lysark 18 2 strenger.py Lysark 22 2 strenger4.py
1 # Eksempel på sammenligning av tekst
2
3 str1 = input('Skriv inn en streng: ')
4 str2 = input('Skriv inn en streng: ')
5 if str1 == str2:
6     print(f'Begge strengene er {str1}.')
7 elif str1 < str2:
8     print(f'{str1} kommer før {str2}.')
9 else:
10    print(f'{str2} kommer før {str1}.')

Shell
>>> %Run 'Lysark 22 2 strenger4.py'
Skriv inn en streng: Petter
Skriv inn en streng: Per
Per kommer før Petter.
>>>
```

- NB! Kun en av betingelsene vil slå til!

Bruk av if-elif-else

- Nøsting av setninger kan fort bli uoversiktlig
- Python har derfor `elif` for bedre lesbarhet.
 - `elif` er en forkortelse for **else if** (hvis ikke det ovenfor slår til, så....)


```
Thonny - /Users/terjery/Library/Mobile Documents/com~apple~CloudDocs/ITGK/ITGK 2020/1 Forelesninger/Uke 36/1 03 - Eksempler/Ly...
Program arguments:

<untitled> Lysark 13 Passord.py Lysark 18 2 strenger.py Lysark 22 2 strenger4.py Lysark 24 karakter.py x
1 # REGNER UT KARAKTER UT FRA NTNUS PROSENTPOENGMETODE
2 # INPUT: poeng
3 # OUTPUT: karakter
4 #
5 poeng = int(input('Skriv inn poengsummen: '))
6 if poeng >= 89:
7     karakter = 'A'
8 elif poeng >= 77:
9     karakter = 'B'
10 elif poeng >= 65:
11     karakter = 'C'
12 elif poeng >= 53:
13     karakter = 'D'
14 elif poeng >= 41:
15     karakter = 'E'
16 else:
17     karakter = 'F'
18 print(f'Karakteren ble {karakter}')
19

Shell x
>>> %Run 'Lysark 24 karakter.py'
Skriv inn poengsummen: 48
Karakteren ble E
>>> |
```

- NB! Kun en av betingelsene vil slå til!

Skuddåreksempel

- Regler for skuddår
 - Må være delelig med 4
 - Kan **ikke** være delelig med 100 med mindre det også er delelig med 400
- Mao:
 - Hvis det ikke er delelig med 4 er det helt sikkert ikke et skuddår
 - Hvis det er delelig med 4 må man sjekke om det er delelig på 100
 - I så fall er det ikke et skuddår
 - Hvis ingen av disse betingelsene er oppfylt må man sjekke om det er delelig med 400
 - I så fall er det et skuddår
 - Hvis ingen av de over er oppfylt er det et skuddår

Skuddåreksempel - pseudokode

- Gi info til bruker som forteller hva programmet gjør
- Les inn årstall fra tastatur
- Konverter streng til heltall
- Hvis året er ≥ 1582
 - Hvis året er et skuddår
 - skrive skuddårmelding
 - ellers
 - skriv melding om at det ikke er et skuddår

Hvordan gjør vi det?

Skuddåreksempel

- Hvis året er et skuddår
 - Mange mulige løsninger
 - Nøstet if...else struktur
 - Kombinasjon av logiske operatorer (sammenligninger og and/or/not)
 - if...elif...else struktur

Pseudokode for Nøstet if...else struktur

- Er det et skuddår?
 - Hvis året er delelig med 4
 - Hvis året er delelig med 100
 - Hvis året er delelig med 400
 - Det er et skuddår
 - ellers
 - det er ikke et skuddår
 - ellers
 - det er et skuddår
 - ellers
 - det er ikke et skuddår

Vi ser allerede her at dette ikke er en god løsning.
For komplisert!

Skuddåreksempel

- Nøstet if...else struktur

```

1 # Programmet forteller om et år er skuddår eller ikke, ut fra nåværende
2 # regler (1582-): Delelig på 4, men ikke på 100 om ikke også på 400
3 #
4 # INPUT: årstallet
5 # OUTPUT: en setning som sier at året "var skuddår" / "var vanlig år"
6 #
7 print('Programmet forteller om et år var skuddår eller ikke,')
8 print('ut fra dagens regler som ble innført i 1582. For årstall')
9 print('lenger tilbake i tid kan svaret i noen tilfeller være galt.')
10 print()
11 aar = input('Skriv inn årstall som et helt tall: ')
12 aar = int(aar)
13 if aar >= 1582:
14     if aar % 4 == 0:          # Delelig på 4
15         if aar % 100 == 0:    # Delelig på 100
16             if aar % 400 == 0: # Delelig på 400
17                 print(f'{aar} var skuddår. Det hadde 366 dager.')
18             else: # Delelig på 100, ikke på 400
19                 print(f'{aar} var vanlig år. Det hadde 365 dager.')
20         else: # Delelig på 4, ikke på 100
21             print(f'{aar} var skuddår. Det hadde 366 dager.')
22     else: # Ikke delelig på 4
23         print(f'{aar} var vanlig år. Det hadde 365 dager.')
24 else:
25     print(f'Kan dessverre ikke beregne dette for året {aar}')
26

```

Shell

```

Skriv inn årstall som et helt tall: 1764
1764 var skuddår. Det hadde 366 dager.

>>> %Run skuddaar3.py

Programmet forteller om et år var skuddår eller ikke,
ut fra dagens regler som ble innført i 1582. For årstall
lenger tilbake i tid kan svaret i noen tilfeller være galt.

Skriv inn årstall som et helt tall: 1765
1765 var ikke et skuddår. Det hadde 365 dager.

>>> |

```

Skuddåreksempel - pseudokode

- Kombinasjon av logiske operatorer (sammenligninger og and/or/not)

```

Thonny - /Users/terjery/Library/Mobile Documents/com~apple~CloudDocs/ITGK 2020/1 Forelesninger/Uke 37/1 Ny versjon/2 Eksempler/skuddaar3.py @ 19 : 60
<untitled> skuddaar3.py skuddaar2.py skuddaar2-nostet.py skuddaar2-elif.py skuddaar2-elif-4.py skuddaar2-elif-3.py skuddaar2-elif-2.py skuddaar1.py skuddaar0.py
1 # Programmet forteller om et år er skuddår eller ikke, ut fra nåværende
2 # regler (1582-): Delelig på 4, men ikke på 100 om ikke også på 400
3 #
4 # INPUT: årstallet
5 # OUTPUT: en setning som sier at året "var skuddår" / "var ikke skuddår"
6 #
7 print('Programmet forteller om et år var skuddår eller ikke,')
8 print('ut fra dagens regler som ble innført i 1582. For årstall')
9 print('lenger tilbake i tid kan svaret i noen tilfeller være galt.')
10 print()
11 aar = input('Skriv inn årstall som et helt tall: ')
12 aar = int(aar)
13 if aar >= 1582:
14     if aar % 4 == 0 and not (aar % 100 == 0 and aar % 400 != 0):
15         print(f'{aar} var skuddår. Det hadde 366 dager.')
16     else:
17         print(f'{aar} var ikke et skuddår. Det hadde 365 dager.')
18 else:
19     print(f'Kan dessverre ikke beregne dette for året {aar}')
20
Shell
Skriv inn årstall som et helt tall: 1764
1764 var skuddår. Det hadde 366 dager.

>>> %Run skuddaar3.py

Programmet forteller om et år var skuddår eller ikke,
ut fra dagens regler som ble innført i 1582. For årstall
lenger tilbake i tid kan svaret i noen tilfeller være galt.

Skriv inn årstall som et helt tall: 1765
1765 var ikke et skuddår. Det hadde 365 dager.

>>> |

```

Pseudokode for if...elif...else struktur

- Er det et skuddår?
 - Hvis året er delelig med 400
 - Det er et skuddår
 - ellers hvis året er delelig med 100
 - Det er ikke et skuddår
 - ellers hvis året er delelig med 4
 - det er et skuddår
 - ellers
 - det er ikke et skuddår

Mye enklere!

Skuddåreksempel

- if...elif...else struktur - alternativ 2

```

1 # Programmet forteller om et år er skuddår eller ikke, ut fra nåværende
2 # regler (1582-): Delelig på 4, men ikke på 100 om ikke også på 400
3 #
4 # INPUT: årstallet
5 # OUTPUT: en setning som sier at året "var skuddår" / "var vanlig år"
6 #
7 print(''Programmet forteller om et år var skuddår eller ikke
8 ut fra dagens regler som ble innført i 1582. For årstall
9 lenger tilbake i tid kan svaret i noen tilfeller være galt.\n'')
10
11 aar = int(input('Skriv inn årstall som et helt tall: '))
12
13 if aar >= 1582:
14     if aar % 400 == 0:
15         print(f'\n{aar} var skuddår. Et skuddår har 366 dager')
16     elif aar % 100 == 0:
17         print(f'\n{aar} var ikke skuddår. Det har 365 dager')
18     elif aar % 4 == 0:
19         print(f'\n{aar} var skuddår. Et skuddår har 366 dager')
20     else:
21         print(f'\n{aar} var ikke skuddår. Det har 365 dager')
22 else:
23     print(f'Kan ikke beregne for {aar}.')
24

```

Shell

```

1764 var skuddår. Det hadde 366 dager.
>>> %Run skuddaar2-elif-3.py
Programmet forteller om et år var skuddår eller ikke
ut fra dagens regler som ble innført i 1582. For årstall
lenger tilbake i tid kan svaret i noen tilfeller være galt.

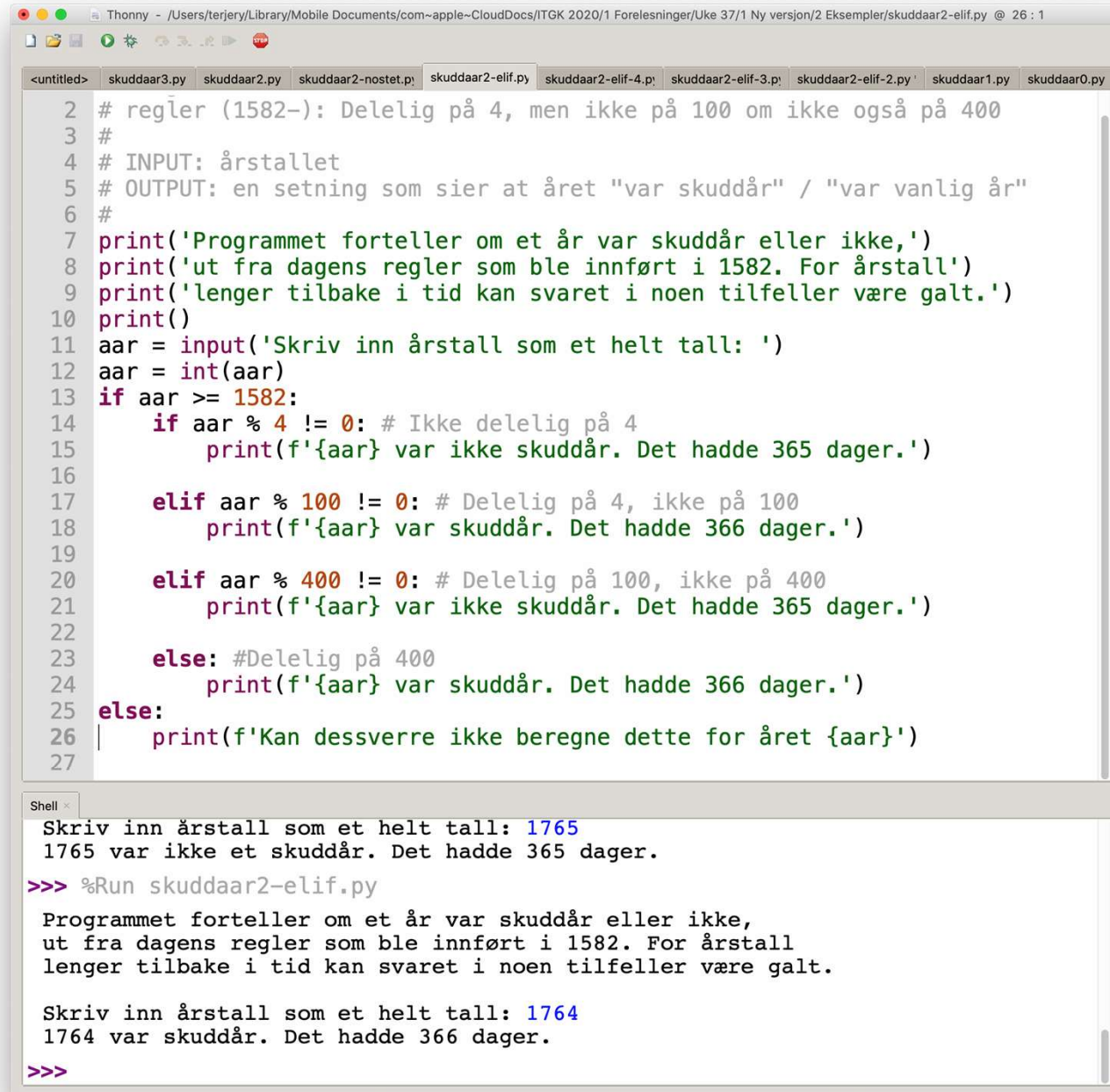
Skriv inn årstall som et helt tall: 1764

1764 var skuddår. Et skuddår har 366 dager
>>>

```


Skuddåreksempel

- if...elif...else struktur (alternativ, men dårligere løsning)


```
2 # regl̃er (1582-): Delelig p̃ 4, men ikke p̃ 100 om ikke ogs̃ p̃ 400
3 #
4 # INPUT: årstallet
5 # OUTPUT: en setning som sier at året "var skuddår" / "var vanlig år"
6 #
7 print('Programmet forteller om et år var skuddår eller ikke,')
8 print('ut fra dagens regler som ble innført i 1582. For årstall')
9 print('lenger tilbake i tid kan svaret i noen tilfeller være galt.')
10 print()
11 aar = input('Skriv inn årstall som et helt tall: ')
12 aar = int(aar)
13 if aar >= 1582:
14     if aar % 4 != 0: # Ikke delelig p̃ 4
15         print(f'{aar} var ikke skuddår. Det hadde 365 dager.')
16
17     elif aar % 100 != 0: # Delelig p̃ 4, ikke p̃ 100
18         print(f'{aar} var skuddår. Det hadde 366 dager.')
19
20     elif aar % 400 != 0: # Delelig p̃ 100, ikke p̃ 400
21         print(f'{aar} var ikke skuddår. Det hadde 365 dager.')
22
23     else: #Delelig p̃ 400
24         print(f'{aar} var skuddår. Det hadde 366 dager.')
25 else:
26     print(f'Kan dessverre ikke beregne dette for året {aar}')
27
```

Shell

```
Skriv inn årstall som et helt tall: 1765
1765 var ikke et skuddår. Det hadde 365 dager.
>>> %Run skuddaar2-elif.py
Programmet forteller om et år var skuddår eller ikke,
ut fra dagens regler som ble innført i 1582. For årstall
lenger tilbake i tid kan svaret i noen tilfeller være galt.

Skriv inn årstall som et helt tall: 1764
1764 var skuddår. Det hadde 366 dager.
>>>
```

Skuddåreksempel - pseudokode

- Sammenligning av de 2 siste løsningene

```

13 if aar >= 1582:
14     if aar % 4 != 0: # Ikke delelig på 4
15         print(f'{aar} var ikke skuddår. Det hadde 365 dager.')
16
17     elif aar % 100 != 0: # Delelig på 4, ikke på 100
18         print(f'{aar} var skuddår. Det hadde 366 dager.')
19
20     elif aar % 400 != 0: # Delelig på 100, ikke på 400
21         print(f'{aar} var ikke skuddår. Det hadde 365 dager.')
22
23     else: #Delelig på 400
24         print(f'{aar} var skuddår. Det hadde 366 dager.')
25 else:
26     print(f'Kan dessverre ikke beregne dette for året {aar}')
```

Tester på !=

Tester på ==

```

13 if aar >= 1582:
14     if aar % 400 == 0:
15         print(f'\n{aar} var skuddår. Et skuddår har 366 dager')
16     elif aar % 100 == 0:
17         print(f'\n{aar} var ikke skuddår. Det har 365 dager')
18     elif aar % 4 == 0:
19         print(f'\n{aar} var skuddår. Et skuddår har 366 dager')
20     else:
21         print(f'\n{aar} var ikke skuddår. Det har 365 dager')
22 else:
23     print(f'Kan ikke beregne for {aar}.')
24
```

- På samme vis som vi har sammensatte *aritmetiske* uttrykk kan vi sette sammen betingelser til vilkårlig store uttrykk
- Dette kaller vi *logiske uttrykk*
- Vi kaller "limet" som binder disse sammen for *logiske operatorer*
- Python definerer de følgende logiske operatorene slik:

Operator i Python	Forklaring
and or not	Logisk og Logisk eller Logisk ikke, eller negasjon

Logiske uttrykk (fortsettelse)

- Hva betyr **and**, **or** og **not** i praksis:

- Et uttrykk med **and** blir True hvis begge sider er True:

False and True	gir	False
-----------------------	-----	-------

False and False	gir	False
------------------------	-----	-------

True and True	gir	True
----------------------	-----	------

- Et uttrykk med **or** blir True hvis minst en av sidene er True:

False or True	gir	True
----------------------	-----	------

True or True	gir	True
---------------------	-----	------

False or False	gir	False
-----------------------	-----	-------

- **not** snur uttrykket:

not True	gir	False
-----------------	-----	-------

not False	gir	True
------------------	-----	------

```

1 a = int(input('Oppgi et heltall: '))
2 b = int(input('Oppgi et heltall til: '))
3 if a > 5 and b < 7:
4     print('a var større enn 5 og b var mindre enn 7')
5 else:
6     print('Enten var a mindre eller lik 5 eller så var b større eller lik 7')

```

Shell

```

>>> %Run 'Lysark 35.py'
Oppgi et heltall: 4
Oppgi et heltall til: 4
Enten var a mindre eller lik 5 eller så var b større eller lik 7
>>>

```


Sannhetsverditabell

a : Det regner i dag

b : Det blåser

		b	
		a and b	
a	False	False	False
	True	False	True

		b	
		a or b	
a	False	False	True
	True	True	True

a	not a
False	True
True	False

Eksempel på logiske uttrykk

- Vanlig bruk er å sjekke at en verdi ligger i et intervall:

`x >= 5 and x <= 10`

det kan være lurt å skrive `(x >= 5) and (x <= 10)`

- I Python kan man også sjekke intervaller på følgende måte (fungerer sjeldent i andre programmeringsspråk):

`5 <= x <= 10`

- Vi lager større uttrykk og sjekke flere betingelser ved bruk av parenteser:

`(i >= 1 and i <= N) or (j >= 1 and j <= N)`

Resultatet av logiske utregninger

- En enkel eller sammensatt betingelse kalles et *logisk uttrykk*
- Resultatet av en logisk beregning (evaluering) er enten **True** eller **False** i Python (med stor forbokstav!)
- ... IKKE sann eller usann!

For å få riktig betingelser husk Pythons Operatorhierarki:

1. ()
2. ** # Eksponent (opphøyd)
3. *, /, //, % # heltallsdivisjon, rest
4. +, -
5. <, <=, >, >=, <>, !=, ==
6. not
7. and
8. or
9. if - else
10. Lik prioritet: fra venstre mot høyre
 - Bruk parenteser for å få uttrykkene riktig

Betingelser

- Oppgave: Er denne betingelsen **True** eller **False**?

4<7 and not (3>1 or 8>=9)

4<7 and not (True or False)

4<7 and not True

True and not True

True and False

False

- Begynn innenfra og jobb utover (inne i parenteser)

En liten test... Bestem **true** eller **false**

Bruk disse verdiene på variablene:

A = 5, B=9, C=12, D=39:

- $(A > 5 \text{ or } B == 2)$
- $(A + B < C + D) \text{ and } (D \geq 39)$
- $(A > B \text{ or } B > C \text{ or } C > D \text{ or } D > A)$
- $(B \leq C)$

En liten test... Bestem **true** eller **false**

Bruk disse verdiene på variablene:

A = 5, B=9, C=12, D=39:

• (A>5 or B==2)	•False
• (A+B < C+D) and (D>=39)	•True
• (A>B or B>C or C>D or D>A)	•True
• (B<=C)	•True

Skuddåreksempel

- Kombinasjon av logiske operatorer (sammenligninger og and/or/not)

The screenshot shows the Thonny Python IDE with a file named `skuddaar3.py` open. The code is a Python program that checks if a given year is a leap year based on the Gregorian calendar rules (divisible by 4 but not by 100, unless also divisible by 400). The program uses logical operators `and`, `not`, and `==` to implement these rules.

```

1 # Programmet forteller om et år er skuddår eller ikke, ut fra nåværende
2 # regler (1582-): Delelig på 4, men ikke på 100 om ikke også på 400
3 #
4 # INPUT: årstallet
5 # OUTPUT: en setning som sier at året "var skuddår" / "var ikke skuddår"
6 #
7 print('Programmet forteller om et år var skuddår eller ikke,')
8 print('ut fra dagens regler som ble innført i 1582. For årstall')
9 print('lenger tilbake i tid kan svaret i noen tilfeller være galt.')
10 print()
11 aar = input('Skriv inn årstall som et helt tall: ')
12 aar = int(aar)
13 if aar >= 1582:
14     if aar % 4 == 0 and not (aar % 100 == 0 and aar % 400 != 0):
15         print(f'{aar} var skuddår. Det hadde 366 dager.')
16     else:
17         print(f'{aar} var ikke et skuddår. Det hadde 365 dager.')
18 else:
19     print(f'Kan dessverre ikke beregne dette for året {aar}')
20

```

Below the code editor, the Shell window shows the execution of the program. It prompts the user to enter a year, and the program outputs the result for two different inputs: 1764 and 1765.

```

Shell <
Skriv inn årstall som et helt tall: 1764
1764 var skuddår. Det hadde 366 dager.

>>> %Run skuddaar3.py

Programmet forteller om et år var skuddår eller ikke,
ut fra dagens regler som ble innført i 1582. For årstall
lenger tilbake i tid kan svaret i noen tilfeller være galt.

Skriv inn årstall som et helt tall: 1765
1765 var ikke et skuddår. Det hadde 365 dager.

>>> |

```


Boolske variabler - kap. 3.6

- En boolsk variabel kan referere til en av to verdier: True eller False.
- Boolske variabler brukes typisk som flagg for å lagre at en spesiell betingelse er sann eller ikke.

```
riktig = False
svar = input('Skriv svar: ')
if svar == 'tulling':
    riktig = True
```

...

```
# sjekker om riktig == True lengre nede i programmet
```

Kan også skrives slik:

```
svar = input('Skriv svar: ')
riktig = svar == 'tulling'
```

Sammenligning som gir resultatet *True* eller *False*
som så tilordnes **variabelen** riktig

Avslutning if-setninger

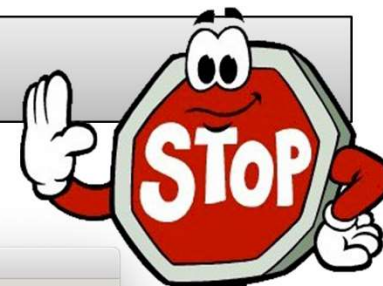
- Unngå overflødig bruk av negasjoner (**not**) – tungt å lese
- Ved `if else`, skriv helst positiv utfall i `if` og negativt i `else`
- Vi kan ha flere setningen mellom `if ... else`

Oppgave: Dørvaktsimulator

- Det skal lages et dørvaktsimulator program som skal benytte seg av: print, input(), int(), if og else.
- Programmet skal skrive til skjerm "Hei jeg er dørvakta!" og så spørre etter navn, alder og om du er full (ja eller nei)
 - Hvis du er gammel nok (18+), så skal det skrives ut "Du er gammel nok".
 - Hvis du ikke er gammel nok, skal det skrives ut "Du er for ung "+ navnet
 - Hvis du er gammel nok, men er også full skal det skrives ut "Du slipper ikke inn for du er full!"
 - Hvis du er gammel nok og ikke full, skal det skrives ut "Velkommen inn "+ navnet

Oppgave: Dørvaktsimulator


```
Thonny - /Users/terjery/Library/Mobile Documents/com~apple~CloudDocs/ITGK2019/1Forelesninger/Uke 37/Eksempel/doorman.py @ 13 : 1

Oppg 10.py ab.py Apostrof-og-anførselstegn.py Lysark 12.py doorman.py x
1 print('Hei jeg er dørvakta!')
2 navn=input('Navnet ditt? ')
3 alder=int(input('Alder? '))
4
5 # Sjekker betingelsene
6
7 if alder>=18:
8     print('Du er gammel nok')
9     full=input(f'Er du full {navn}? ')
10    if full=='ja' or full=='Ja':
11        print('Du slipper ikke inn for du er full')
12    else:
13        print(f'Velkommen inn {navn}')
14 else:
15     print(f'Du er for ung {navn}')
16

Shell x
Du er for ung Terje
>>> %Run doorman.py
Hei jeg er dørvakta!
Navnet ditt? Terje
Alder? 22
Du er gammel nok
Er du full Terje?
```

Oppsummering

- Betingelser i Python: `<` , `>` , `<=` , `>=` , `==` , `!=` , `<>`
- Operatorer for logiske uttrykk: `and` , `or` , `not`
- Logiske uttrykk kan enten bli `False` eller `True`
- Vi kan også bruke nøstede if-setninger
- Husk : etter det logiske uttrykket i if, og etter else.

Oppsummering

- Betingelser i Python: `<` , `>` , `<=` , `>=` , `==` , `!=` , `<>`
- Operatorer for logiske uttrykk: `and` , `or` , `not`
- Logiske uttrykk kan enten bli `False` eller `True`
- 3 varianter
 - `if` , `if...else` , `if...elif...elif...elif...else`

- if-setninger:

```
if (<betingelse>):  
    <utfør noe>                # HUSK INNRYKK!  
elif (<betingelse>):  
    <utfør noe>                # HUSK INNRYKK!  
else:  
    <utfør noe annet>
```

- Vi kan også bruke nøstede if-setninger
- Husk : etter det logiske uttrykket i `if` , `else` og `elif`.